

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 18.5.2005
COM(2005) 196 végleges

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK
ÉS AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK**

Erősebb EU-Egyesült Államok partnerséget és nyitottabb piacot a 21. században

INDOKLÁS

1. A 2004-es EU-Egyesült Államok csúcstalálkozón elfogadott „Nyilatkozat az EU és Egyesült Államok közötti gazdasági partnerség megerősítéséről” című dokumentum a két fél közötti gazdasági kapcsolat erősítését célzó, előremutató stratégia kidolgozására szólította fel a transzatlanti partnereket. A nyilatkozat az Atlanti-óceán mindkét partjának érdekelt feleit a kétoldalú gazdasági kapcsolat felmérésére és a kereskedelmi, szabályozási és befektetési akadályok felszámolására alkalmas eszközök feltárására ösztönözte.
2. Az EU részéről 2004. szeptember 30-án nyilvános online konzultációt indítottak el. Felhívással fordultak az üzleti szférához, a környezetvédelmi és fogyasztói szervezetekhez, szakszervezetekhez, továbbá más érdekelt csoportokhoz és magánszemélyekhez, hogy fejtsék ki álláspontjukat az egymás piacain történő kereskedelmi vagy befektetési tevékenységük során tapasztalt akadályokról. Az érdekelt felek a Bizottság által számukra szervezett két konferencián is lehetőséget kaptak álláspontjuk kifejtésére.
3. Az érdekelt felek visszajelzései nyomán a Bizottság meghatározta a területeket, amelyekkel az Egyesült Államokkal válllvetve kell megbirkózni. A Bizottság által javasolt kezdeményezésekből álló intézkedéscsomag a következő három területen lendítené fel az EU és az Egyesült Államok közötti kereskedelmi és befektetési tevékenységet:
 - a transzatlanti piac szabályozási kérdései;
 - a tudás és az innováció dinamizmusa;
 - a megfelelőbb és biztonságosabb határok a gördülékenyebb kereskedelmi és befektetési tevékenység érdekében.
4. A megvalósítási mechanizmusokra tekintettel a Bizottság kötelező és nem kötelező érvényű, a szektorokon átívelő megközelítések vegyítésére tesz javaslatot, azzal a céllal, hogy új lendületet és minőséget adjon az EU és az Egyesült Államok közötti gazdasági partnerségnek, miközben a fenntartható fejlődés érdekében vállalt kötelezettségeinket sem hagyja figyelmen kívül. Ebbe beletartozik egy, a hatékonyabb szabályozási együttműködés elősegítését célzó ambiciózus megközelítés meghatározása.
5. Az esetleges későbbi kötelező érvényű kötelezettségvállalások előzetes értékelését a hatásvizsgálatról szóló, COM/2002/0276 közleménnyel összhangban kell elvégezni. Ezenfelül fenntarthatósági hatásvizsgálatot kell végezni az Bizottság e közleményből adódó, és a Tanácstól kapott megbízatást igénylő javaslataira alkalmazandó szabályokkal összhangban.
6. A közlemény ugyancsak felsorakoztat számos, a transzatlanti partnerség tágabb értelemben vett politikai felépítésének megerősítésére irányuló javaslatot.

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Bevezetés.....	4
2.	Indoklás.....	4
3.	A transzatlanti piac jobb működését célzó kezdeményezések.....	6
3.1.	A transzatlanti piacra vonatkozó szabályozás.....	6
3.1.1.	A szabályozási politika terén történő együttműködés.....	6
3.1.2.	A befektetések megkönnyítése.....	8
3.1.3.	Versenypolitika és -védelem.....	9
3.1.4.	Közbeszerzések.....	9
3.1.5.	Légi közlekedés.....	9
3.1.6.	Tengeri szállítási szolgáltatások és tengerészeti ügyek.....	10
3.1.7.	Pénzpiacok.....	10
3.1.8.	A személyek szabad mozgása.....	11
3.1.9.	A szakképesítések kölcsönös elismerése.....	11
3.2.	A tudás és az innováció dinamizmusa.....	12
3.2.1.	Új technológiák.....	12
3.2.2.	Szellemi tulajdon.....	13
3.2.3.	Kutatás és fejlesztés.....	13
3.2.4.	Energia.....	14
3.2.5.	Oktatás és szakképzés.....	14
3.3.	Megfelelőbb és biztonságosabb határok a gördülékenyebb kereskedelmi és befektetési tevékenység érdekében.....	14
4.	A gazdasági célok elérése.....	16
4.1.	Szakpolitikai eszköztár.....	16
5.	Az EU és az Egyesült Államok kapcsolatainak általánosabb szerkezete.....	17
5.1.	Új Transzatlanti Cselekvési Program (NTA) – egy független felmérés.....	17
5.2.	Az EU és az Egyesült Államok közötti kapcsolatok céljainknak megfelelő politikai profiljának megteremtése.....	18
6.	Következtetések és ajánlások.....	20

1. BEVEZETÉS

A 2004-es EU-Egyesült Államok csúcstalálkozón elfogadott „Nyilatkozat az EU-Egyesült Államok gazdasági partnerség megerősítéséről” (a továbbiakban: a „dromolandi nyilatkozat”) című dokumentum teljesítése érdekében e közlemény az EU és az Egyesült Államok közötti kereskedelmi és befektetési tevékenység fellendítését célzó kezdeményezéscsomagra tesz javaslatot. E kezdeményezések magukban foglalják a szabályozási együttműködést, a szolgáltatásokat (beleértve a légi közlekedést és a pénzüpiacokat), a befektetéseket, a versenyt, a közbeszerzést, az innovációt, az új technológiákat valamint a kereskedelem és a biztonság határterületeit. A javaslat tárgya egy olyan keretprogram, amely a két partnert a kötelezettségvállalások teljesítéséhez szükséges, ágazatokon átívelő intézkedések bevezetésére kötelezi azzal a céllal, hogy az EU és az Egyesült Államok közötti gazdasági partnerség új lendületet és minőséget kapjon, és korlátozásoktól mentes transzatlanti piac jöjjön létre. Ennek célja, hogy a megfelelő szabályozó hatóságok számára biztosítsa az együttműködés támogatásához és a szabályozási problémák felmerülésének megelőzéséhez szükséges eszközöket. A politikai felügyelet hasznos lesz a kötelezettségvállalások eredményességének biztosítása szempontjából. A Bizottság ezért azt javasolja, hogy a 2005-ös EU-Egyesült Államok csúcstalálkozón fogadjanak el egy gazdasági nyilatkozatot a fent említett területeken való munka elindítására. Fenn kell tartani e néhány terület kötelező érvényű megállapodások általi előmozdításának lehetőségét. E közlemény ugyancsak felsorakoztat néhány, a transzatlanti partnerség tágabb értelemben vett politikai felépítésének megerősítésére irányuló javaslatot.

2. INDOKLÁS

Az EU és az Egyesült Államok közötti viszony a gazdasági kapcsolatokon nyugszik, amelyek hatóköre folyamatosan bővül. E rendkívül egészséges kapcsolatoknak nagy szerepe volt azon feltételek megteremtésében, amelyek az elmúlt évtizedekben lehetővé tették a transzatlanti politikai kapcsolatok virágzását.

A 2004-es dromolandi EU-Egyesült Államok csúcstalálkozón a vezetők megállapodtak abban, hogy felkutatják az együttműködés eszközeit és a gazdasági növekedés, a munkahelyteremtés és az innováció ösztönzésének legjobb gyakorlatait, és felszólították az Atlanti-óceán mindkét partjának érdekelt feleit, hogy ötleteikkel járuljanak hozzá a transzatlanti gazdasági integráció előmozdításához. Céljuk volt, hogy a 2005-ös csúcstalálkozón előremutató stratégiát fogadjanak el az EU és az Egyesült Államok közötti gazdasági partnerség megerősítésére. Az EU érdekelt felei 2004. december 31-ig három hónapos konzultációt folytattak. Az érdekelt felek véleményéből számos konstruktív ötlet született. A legtöbb vélemény a nem vámjellegű kereskedelmi korlátozások eltörlésének szükségére összpontosít, különösen a szabályozással, továbbá a kereskedelemmel és biztonsággal kapcsolatos ügyekre¹. Az érdekelt felek a lisszaboni menetrendben történő további előrehaladást szintén a transzatlanti gazdasági kapcsolatok fellepezdítésének előfeltételeként

¹ Az érdekelt felek véleményét lásd: http://europa.eu.int/comm/external_relations/us/consultation/results/index.htm

jelölték meg. E közlemény az EU és az Egyesült Államok a gazdasági integráció fokozását célzó közös stratégiájára tesz javaslatokat. Ugyancsak számol az EU és az Egyesült Államok közötti kapcsolatokat megalapozó politikai struktúrák megerősítésének lehetőségeivel.

A világon az EU és az Egyesült Államok között létezik a legkiterjedtebb kétoldalú kereskedelmi és befektetési kapcsolat. 2003-ban az áruk és szolgáltatások EU és az Egyesült Államok közötti kereskedelmi forgalmának teljes összege elérte a 600 milliárd eurót. Még ha a kereskedelemmel kapcsolatos nézeteltéréseknek olykor nagy is a sajtóvisszhangja, azok valójában ezen összegnek csak mintegy 2 százalékát érintik. Az EU és az Egyesült Államok közötti gazdasági kapcsolatok egyik egyre erősödő tényezője a közvetlen külföldi befektetések (FDI) mindkét irányba áramló hatalmas tömegének mértéke. 2003-ra a kétirányú befektetések teljes összege elérte az 1 400 milliárd eurót (766 milliárd euró közvetlen külföldi befektetés áramlott az EU-ból az Egyesült Államokba és mintegy 640 milliárd euró az Egyesült Államokból Európába). Az EU-ban és az Egyesült Államokban nem kevesebb mint 14 millió munkahely függ a transzatlanti kereskedelmi kapcsolatokról. A versenyképességet az üzleti ráfordítások költségének csökkentésével, a szabályozás terén való nemzetközi együttműködés előmozdításával, a szellemi tulajdonjogok helyzetének előmozdításával és a harmadik országok piacainak megnyitásán való munkálkodással kell tovább növelni.

A kétoldalú gazdasági kapcsolatok kiterjedtsége ellenére a kereskedelmi és befektetési tevékenységet még mindig sok tényező hátráltatja². Egy jobb szabályozási keret fontos szerepet játszik e kapcsolatok szorosabbra fűzésében és a kereskedelmi lehetőségek bővítésében. Először is, a szabályozási akadályok költsége sok területen továbbra is igen magas. Az ezen akadályok leküzdésében történő számottevő előrehaladás nagy ágazati nyereségeket eredményezhet mind az üzleti, mind a fogyasztói oldal számára. Másodsorban, tudásalapú gazdaságaink fejlődésének és integrációjának további előmozdításával kell megszilárdítanunk a növekedés és az innováció alapjait. Harmadsorban, mind az EU, mind az Egyesült Államok komoly belső és külső gazdasági kihívásokkal néz szembe. Az Egyesült Államoknak magas költségvetési és kereskedelmi hiánya van, az EU-nak kiábrándító növekedési mutatóit kell kijavítani. Végül a versenyképesség terén mind az EU-nak, mind az Egyesült Államoknak szembe kell néznie a gyorsan növekvő gazdaságok – mint például a kínai és az indiai gazdaság – részéről érkező egyre erősebb nyomással.

Az EU a megújított lisszaboni stratégia segítségével válaszolt e kihívásokra, amely nemzetközi szinten szorosabb integrációt és a szabályozási és közigazgatási konvergencia új lendületét vetíti előre³, a fenntartható fejlődés hosszú távú

² Az Európai Bizottság jelentése az Egyesült Államok a kereskedelmi és befektetési tevékenységet érintő korlátozásairól, 2004 – lásd: http://trade-info.cec.eu.int/doclib/docs/2005/march/tradoc_121929.pdf

³ A Bizottság 2005.2.12-i, az Európai Tanácsnak szóló, „Közös munkával a növekedésért és a munkahelyekért – A lisszaboni stratégia új kezdete” című, közleményében ez áll „A növekedés és az új munkahelyek globális dimenziója” cím alatt (19/20. oldal): „Nemzetközi szinten a szabályozási és közigazgatási konvergenciának új lendületet kell adni, különösen a transzatlanti kereskedelmi kapcsolatokban. A kötelező rendelkezések nemzetközi szinten a lehető legszélesebb körben való összefonódását biztosítva – legyen az jelentős kereskedelmi partnereinkkel, mint pl. az Egyesült Államokkal, vagy a gyorsan növekvő ázsiai piacokkal, mint pl. Kínával, Indiával és más, az EU-val

célkitűzését szem előtt tartva. Az EU és az Egyesült Államok gazdasági partnerségének elmélyítése így a munkahelyek és a növekedés fellendítésének és az innováció előmozdításának általános célját szolgálja, egyidejűleg ösztönözve a kereskedelmi és befektetési tevékenységet is. E témák közül számos a fenntartható fejlődéshez kapcsolódik, annak minden vonatkozásában (pl. környezetvédelmi, társadalmi és gazdasági vonatkozásban). A fenntartható fejlődésnek tehát kiemelkedő helyet kell biztosítani az EU és az Egyesült Államok gazdasági partnerségében.

A WTO dohaji fejlesztési menetrendjének teljesítése a fenntartható globális növekedés elsőrendű prioritása. Az EU és az Egyesült Államok ezért együtt munkálkodik ezen a célon. Az EU és az Egyesült Államok közötti szabadkereskedelmi megállapodásnak (FTA) megvan az a kockázata, hogy veszélybe sodorja ezt a mindkét oldal számára fontos prioritást. A vámilletékek csökkentéséről szóló tárgyalásokhoz a WTO a megfelelő fórum. Az EU és az Egyesült Államok közötti kétoldalú gazdasági kezdeményezéseknek ki kell egészítenie a WTO eljárásait, és el kell hárítania a legfőbb – főként szabályozási jellegű – akadályokat. Az EU és az Egyesült Államok közötti szabadkereskedelmi megállapodás nem rendezné ezt a két ország gazdasági kapcsolataiban jelentkező alapvető nehézséget.

Bár az EU és az Egyesült Államok közös érdekszférájába tartozó makrogazdasági témákat többoldalú fórumokon megvitatják, az e témákról tartott kétoldalú eszmecsereket segíthetnének egy közös elemzés kidolgozásában. Ez erősítené az EU és az Egyesült Államok átfogó partnerségét és a többoldalú fórumokon megkönnyítené a makrogazdasági kérdésekben való konszenzus kialakítását.

3. A TRANSZATLANTI PIAC JOBB MŰKÖDÉSÉT CÉLZÓ KEZDEMÉNYEZÉSEK

3.1. A transzatlanti piacra vonatkozó szabályozás

3.1.1. A szabályozási politika terén történő együttműködés

A transzatlanti gazdaság növekedésével egyre világosabbá vált, hogy a szabályozási horizontok szélesítése nélkül többé már nem lehet eleget tenni a tisztességesebb verseny és a magasabb szintű fogyasztó- és környezetvédelem követelményeinek. Ez a felismerés gyakoribb és intenzívebb kapcsolattartáshoz vezetett az EU és az Egyesült Államok szabályozó hatóságai között, beleértve a versenyhatóságokat. E kapcsolatok azért fontosak, mert a „légüres térben” történő szabályozás gazdasági torzulásokhoz, sőt károkhoz is vezethet. A demokratikus legitimitás és elszámoltathatóság ugyanakkor megköveteli, hogy a szabályozási autonómia és az egészség-, biztonság-, fogyasztó- és környezetvédelem a legmagasabb szinten maradjon.

Széles körben elismert, hogy a transzatlanti piac – mindent összevéve – zökkenőmentesen működik. Ezt már az árukereskedelem és a tőke mozgások napi mértéke is bizonyítja. Ám néhány területen – különösen a szabályozást megelőzően – megerősített párbeszédre és együttműködésre van szükség, az EU és az Egyesült Államok szemlélete közötti eltérések elkerülése érdekében, amelyek megnövelhetik a

szomszédos országokkal – jelentős költségcsökkentésekre és termelékenységbeli növekedésre nyílik lehetőség. A Bizottság aktívan követi ezt a menetrendet.” - COM(2005) 24.

költségeket és visszafoghatják a növekedési képességet, miközben már a fogyasztóknak, a vállalkozásoknak vagy más érdekelt feleknek sem tennének jó szolgálatot.

Noha az EU és az Egyesült Államok a szabályozási együttműködés terén komoly sikereket ér el, továbbra is vannak problémák. A szabályozási együttműködésnek olyan módját kell megtalálni, amely a szabályozó hatóságokat elvezeti ahhoz a felismeréshez, hogy míg elsődlegesen továbbra is a hazai piac résztvevőire kell összpontosítaniuk, a transzatlanti piac közös „gondnokai” és szabályozói is lettek egyben.

A szabályozó hatóságok együttműködésének erősítésére tett legutóbbi erőfeszítések közé tartoznak a 2002-ben felvázolt, az EU és az Egyesült Államok közötti szabályozási együttműködésről és átláthatóságáról szóló iránymutatások. A módszeresebb megközelítést a 2004 júniusi, az EU és az Egyesült Államok közötti szabályozási együttműködéséről szóló menetrendben dolgozták ki. Ezen önkéntes eszközök az ipari termékekre vonatkoznak. Előrelépést jelentenek, mivel több ágazatban együttműködésre vezettek, általánosságban tudatosították az EU és az Egyesült Államok közötti szabályozási együttműködés megerősítésének szükségességét és kivívták az érdekelt felek elismerését. Ezen eszközök ugyanakkor még mindig nem eléggé szembetűnők. Hatékony végrehajtásuk gyakran múlik a rendelkezésre álló erőforrások fontossági sorrendbe állításán vagy a szabályozási rendelkezések és engedélyezések természetén. A szabályozási hatóságok együttműködés iránti kötelezettségvállalásának mértéke tehát változó.

A tapasztalat mindazonáltal azt mutatja, hogy a legmagasabb szintű politikai támogatásra és az előrelépést igénylő területek felderítésének és megfelelő célok és prioritások rendszeres kitűzésének mechanizmusait felállító menetrendekre van szükség. A szabályozással kapcsolatban már folyamatban lévő, változatos területeket lefedő párbeszéd tapasztalata is azt mutatja, hogy az „egyméretes” modell nem alkalmazható, és hogy rugalmasságra van szükség, mivel bizonyos párbeszéd már jól működnek. Az eddigiek során szerzett tapasztalatokra építve az EU-nak és az Egyesült Államoknak most ambiciózus minőségi lépést kell tennie a szabályozási együttműködés megerősítése érdekében. E célból továbbra is az ágazatonkénti megközelítést kell alkalmazni és a teljes eszköztárat fel kell használni az információcserétől a bizalomépítésen át a kötelező érvényű, törvényi változtatásokat feltételező megközelítésekig.

A megerősített megközelítésnek a következőket kell tartalmaznia:

- Megerősített upstream együttműködés, amely tartalmazza a következő kulcselemeket:
 - (a) a Bizottság és az Egyesült Államok szabályozó hatóságai éves munkaprogramjainak ismertetése egymással a kellő időben;
 - (b) a „szabályozó hatóságok közötti forródrót” használata, amikor az egyik fél kéri, hogy a másik fél konzultáljon vele az általa tervezett azon szabályozási kezdeményezésekről, amelyek esetleg érinthetik az egyik fél fontos érdekeit;

- (c) azon ágazatok meghatározása, ahol a legnagyobb esély van arra, hogy az együttműködésből megnövekedett gazdasági haszon származzon;
 - (d) konzultáció a normákat létrehozó nemzetközi testületekben az új normák vagy politikai kezdeményezések kidolgozási szakaszában;
 - (e) a gazdasági, társadalmi és környezeti hatások arányos felmérésének ösztönzése a felek országhatárain túl;
 - (f) a fogyasztó- és a környezetvédelem vonatkozásában a kockázatelemzésre vonatkozó legjobb gyakorlatok kidolgozása és egymásnak való átadása az elővigyázatosság elvének szem előtt tartásával;
 - (g) kiegészítő intézkedések, amelyek elősegítik egymás szabályozási gyakorlatának jobb megértését, továbbá a szabályozási szemléletek és eszközök hatékonyabb és következetesebb alkalmazását. Ez magában foglalja a legjobb általános szabályozási gyakorlat egymásnak való átadását, például az átláthatóság biztosítására és a nyilvános konzultációra vonatkozóan;
- Az egyenértékűségek elismerése abban az esetben, ha a szabályok és a kötelező rendelkezések különbözőségük ellenére a védelem és a minőség azonos szintjét biztosítják;
 - Adott esetben közös normák kidolgozása.

3.1.2. *A befektetések megkönnyítése*

Az EU és az Egyesült Államok gazdasági kapcsolataiban megvalósuló befektetések súlya ellenére az Egyesült Államok részéről továbbra is anomáliás tulajdonjogi korlátozások állnak fenn, amelyek meghaladják a biztonsági okokból szükséges minimumot. A légi közlekedési ágazatban a külföldi tulajdon korlátozásainak eltörlése az Atlanti-óceán mindkét partján jobb hozzáférést biztosítana a légiszállítóknak a nemzetközi tőkéhez, amely cserébe hozzájárulhatna a nemzetközi tranzakciókhoz, a növekedéshez, a versenyképes hatékonysághoz, továbbá a verseny és a fogyasztói érdekek támogatásához. Nagyobb általánosságban az EU vállalatai amiatt is aggódnak, hogy a külföldi cégek Egyesült Államokba irányuló befektetéseit vizsgáló bizottság (Committee on Foreign Investments in the US, CFIUS) ellenőrzési és bejelentési eljárásaiban nagy arányban van jelen a felügyelet és a vállalatirányítási követelmények, valamint a személyzet ellenőrzése. Az EU-nak a még meglévő tulajdonjogi korlátozások az Egyesült Államok általi eltörlését kell szorgalmaznia, hogy azokat egyszerűsített, ésszerű és arányos bejelentési követelmények váltsák fel, ha szükséges, kötelező érvényű rendelkezések által.

További téma a kárrendezési reform előre vitelének ügye az Egyesült Államokban – amely igen fontos kérdés azon európai befektetők körében, akik számára a kétséges kárigénylések fontos bizonytalansági tényezőt jelentenek az egyesült államokbeli befektetési környezetben.

3.1.3. *Versenypolitika és -védelem*

Az EU és az Egyesült Államok gazdaságainak egyre nagyobb mértékű összefonódásával az Atlanti-óceán egyik partján történt fúziók és felvásárlások egyre nagyobb versenypolitikai következményekkel járnak a másik oldal joghatóságára. Az Európai Bizottság és az Egyesült Államok versenyhatóságai az 1991-es és az 1998-as megállapodások keretein belül intenzíven együttműködnek, összehangolják versenyvédelmi tevékenységüket és megosztják egymással a nem bizalmas jellegű információkat. A bizalmas információk egymásnak való átadását lehetővé tevő keretszabályozás hiánya – különösen a közös vizsgálatnak alávetett nemzetközi kartellek esetében – hátráltathatja a hatékony együttműködést. Az EU-nak és az Egyesült Államoknak meg kell találni az említett információcserét hátráltató akadályok elhárításának módját.

3.1.4. *Közbeszerzések*

A közbeszerzési piacok megnyitása az Egyesült Államok és az EU között növelné Európa versenyképességét és új lehetőségeket teremtene az uniós vállalkozások (beleértve a kis- és középvállalkozásokat) számára. Bár a WTO Közbeszerzési Megállapodása (GPA) lényegesen növeli a beszerzési lehetőségeket mindkét oldalon, az Egyesült Államok mindig is tartózkodónak mutatkozott a helyzet javításával kapcsolatban. A „Buy America” szabály, a kisvállalkozásokra vonatkozó jogszabályok és a nemzeti preferenciák mind előkelő helyet foglalnak el az uniós vállalatok által sérelmezett, a piachoz való hozzáférést nehezítő akadályok sorában.

A helyzet orvoslása érdekében az Egyesült Államokkal való kapcsolatokat a közbeszerzésre vonatkozóan egy kölcsönös, „GPA-plusz”-on nyugvó alapra kellene helyezni. A versenytárgyalási lehetőségekhez való kölcsönös hozzáférésre – beleértve az elektronikus úton történő beszerzés gyakoribb használatára – vonatkozó kiegészítő intézkedéseket szintén ki kell dolgozni a korábbi munkára támaszkodva.

Az EU-nak és az Egyesült Államoknak továbbá meg kell erősítenie a koordinációt és az együttműködést a közbeszerzésekről szóló többoldalú tárgyalások elősegítése érdekében is: a GPA (szövegének és alkalmazási területének) felülvizsgálata, a GPA-tagság kiterjesztése és a szolgáltatások kereskedelméről szóló általános egyezmény (GATS) hatálya alá tartozó szolgáltatásokkal kapcsolatos közbeszerzési eljárásokról szóló többoldalú megállapodás.

3.1.5. *Légi közlekedés*

Az EU és az Egyesült Államok légi szolgáltatásai közötti átfogó megállapodásról szóló tárgyalások nagy lehetőséget nyújtanak számunkra a transzatlanti kapcsolatok szorosabbra fűzésére gyakorolt kézzelfogható hatások elérése tekintetében. A légi közlekedési szolgáltatásokat jelenleg az 1940-es évek politikai és technológiai szintjét tükröző szabályozás szorítja keretek közé. Egy megállapodás révén új üzleti lehetőségek nyílhatnak és hatalmas gazdasági előnyök szabadulhatnak fel (legkevesebb évi 5 milliárd dollár fogyasztói előny, több mint 17 millióval több utas évente, új munkahelyek az Atlanti-óceán mindkét partján). Egy átfogó megállapodás az EU és az Egyesült Államok között rendezett gazdasági és jogi alapot teremtene a transzatlanti légi szolgáltatások számára. Megérett az idő a tárgyalások folytatására, a tágabb értelemben vett transzatlanti gazdaság számára jutó jelentős haszonra

összpontosítva. A tárgyalásoknak a 2004 júniusában előterjesztett megállapodás-tervezeten kell alapulniuk. A megállapodáson belül számos kulcskérdésben kell előrehaladást elérni: a szabályozási együttműködés (különösen a biztonsági, az állami támogatásokkal kapcsolatos és a versenyügyekben) és a forgalmi jogok kérdésében. Az Egyesült Államok légitársaságainak tulajdonjogi és ellenőrzési szabályainak kulcsfontosságú kérdését az Egyesült Államok kormánya vizsgálja.

3.1.6. Tengeri szállítási szolgáltatások és tengerészeti ügyek

A tengeri szállítás a világ- és a transzatlanti kereskedelem fontos elősegítője. A tengeren lebonyolított kereskedelem teszi ki a teljes nemzetközi kereskedelem 90 százalékát (tömeg tekintetében), és számos eleme – mint például a szállítótartályokkal történő kereskedelem – tartós kétszámjegyű éves növekedési mutatókkal bír. Az EU és az Egyesült Államok önmagában is jelentős gazdasági súllyal bíró és a nemzetközi kereskedelem szempontjából létfontosságú tengerészeti iparral rendelkezik. A korlátozó politikák alkalmazása a gazdasági haladás és a világkerkedelem visszafogásának kockázatával jár. A tengerészeti ágazat szabályozási keretének kiigazítása szükséges, különösen a biztonsági intézkedések terén, ahol az együttműködést tovább kell erősíteni.

Az Európai Bizottság megkezdte egy átfogó tengerészeti politika kidolgozásának folyamatát, eközben az Egyesült Államok kormánya 2004 decemberében óceáni cselekvési tervet fogadott el az Egyesült Államok óceánpolitikai bizottságának 2004. szeptemberi jelentésére válaszul. Az e téren való együttműködést tovább lehetne erősíteni, és bővíteni olyan témákkal, mint a nemzetközi óceáni irányítás és a tengerjog, adatsere, kutatás, tengeri biztonság és környezetvédelem, továbbá az óceán és erőforrásainak fenntartható gazdasági felhasználása.

3.1.7. Pénzpiacok

A befektetések és az innováció kiindulópontja a tőkéhez való hozzáférés. Az EU és az Egyesült Államok pénzpiacai már nagy mértékben integráltak, figyelembe véve a jelentős kölcsönös befektetéseket és tőkeáramlást. Mégis további integrációra van szükség. Az EU és az Egyesült Államok pénzpiacainak valódi integrációja lehetőséget teremthet a kereskedelmi költségek 60 százalékos csökkentésére az Atlanti-óceán mindkét partján, ebből következően a kereskedelmi forgalom 50 százalékkal emelkedne, a saját tőkéhez való hozzájutás költsége pedig 9 százalékkal csökkenne. Ezzel ellentétben a szabályozások közötti eltérések, vagy az egyik joghatóság hatásköréből a másik joghatóság hatáskörébe átvándorló szabályozási „mellékhatások” komoly gazdasági belső dominóhatásokkal (knock-on effects) járhatnak. Néhány területen, mint például az Egyesült Államok biztosítási szektorában a piac hagyományos korlátozásai továbbra is fennállnak.

Az EU és az Egyesült Államok meg van győződve a konvergencia és a működési egyenértékűség elfogadása növelésének szükségességéről olyan kulcsfontosságú területeken, mint a könyvelési és a pénzügyi ellenőrzési szabványok, a bankokkal szembeni tőkeellátottsági követelmények, és a bankszakmára és más pénzpiacokra, különösen a pénzügyi konglomerátumokra vonatkozó keretfeltételek. Az Atlanti-óceán két partjának több résztvevője közötti pénzügyi szabályozási párbeszéd (FMRD) sikeresen megbirkózott olyan fontos kérdésekkel, mint a Sarbanes-Oxley törvény néhány végrehajtási aspektusa, az európai uniós társaságok számára adott

azon lehetőség, hogy az amerikai értékpapírtőzsde jegyzékéből töröljék azokat, és a könyvelési normák konvergenciája. Ez utóbbiról most van kialakulóban a politikai megállapodás. A közeljövőben el kell érni a nemzetközi számviteli standardok (IAS) az Egyesült Államokban történő elismerését az európai kibocsátókra nézve, a vitáknak a kereskedelmi kockázatbiztosítás kölcsönös elismeréséből kell kiindulniuk, és – a viszontbiztosítási szektorban – megoldásokat kell találni az Egyesült Államokban működő uniós viszontbiztosítókra vonatkozó kezességi követelmények feloldására. Az olyan általánosabb témákban, mint például a vállalatirányítási megközelítések, az Európai Bizottságnak és amerikai partnereinek továbbra is támogatnia kell a széles körben folyó párbeszédet a transzatlanti vállalatirányítási párbeszéd (TCGD) keretén belül.

3.1.8. A személyek szabad mozgása

Bizonyos európai uniós tagállamok állampolgárai, akik az Egyesült Államokba szeretnének látogatni, nem is jogosultak a vízummentességi eljárásokban való részvételre. Az EU célul tűzi ki, hogy az Egyesült Államok jelenlegi, rövid távú tartózkodásra jogosító vízum alóli mentességének eljárásait az EU összes tagállamára kiterjesszék.

A vállalkozói oldalon a befektetési és a leányvállalatok útján történő kereskedelmi tevékenység lesz a transzatlanti gazdaság mozgatórugója. A személyzet az EU és az Egyesült Államok közötti szabad mozgása kibővített tartózkodás esetén elengedhetetlen. Meg kell vizsgálni egy, a „megbízható személyek” különleges státuszra tett kezdeményezés lehetőségét a nemzetközi utazók mozgásának megkönnyítése érdekében, szem előtt tartva a biztonsági eljárásokat is.

3.1.9. A szakképesítések kölcsönös elismerése

A szakképesítések egyenértékűsége elismerésének hiánya akadályt jelent a szakemberek mozgásában és fékezi a szolgáltatási szektor versenyt. Noha tettek kísérletet a kölcsönös elismerési megállapodásokról való tárgyalásokra e területen, nem sikerült előrehaladást elérni, mivel – különösen az Egyesült Államok állami hatáskörének kérdésében – aránytalanul nagy erőfeszítésekre lett volna szükség. Ebben az összefüggésben a tárgyalásoknak elsősorban azokra a szektorokra kell összpontosítaniuk, amelyekben szakmai szolgálatok ellátói és/vagy felhasználói teremtettek gazdasági érdekeket vagy szükségleteket.

Az építészeti szolgáltatások területén, az Atlanti-óceán mindkét partjának szakmai szervezetei kiemelt érdeklődést tanúsítottak a kölcsönös elismerési megállapodásról való tárgyalások iránt, és vitáikban igen nagy előrehaladást értek el e cél felé. A Tanács megbízást adott az e tárgyban történő kölcsönös elismerési megállapodásokról szóló tárgyalásokra, ami lehetővé teszi a Bizottság számára, hogy tárgyaljon az Egyesült Államokkal az igényeknek eleget tevő e megállapodásokról. E tekintetben az Egyesült Államokat arra kell bátorítani, hogy nyújtson politikai támogatást a szakmaközi viták eredményeihez annak érdekében, hogy mutassa az utat a nemzetközi szerződésekről való tárgyalások illetékes hatóságai közötti kölcsönös elismerési megállapodások megkötése számára.

3.2. A tudás és az innováció dinamizmusa

3.2.1. Új technológiák

3.2.1.1. Információs és kommunikációs technológiák (IKT): az innovációra vonatkozó szabályozás

A szabályozó hatóságok az Atlanti-óceán mindkét partján a gyorsan fejlődő digitális gazdaság és a távközlés, a számítástechnikai és műsorszórási technológiák konvergenciája által támasztott kihívással viaskodnak. Az Atlanti-óceán mindkét partjának érdekelt felei aggódnak az eltérő szabályozási környezetből adódó esetleges akadályok miatt. Az Európai Bizottság és az Egyesült Államok már tárgyal néhány fontos témáról az EU-Egyesült Államok információs társadalomról szóló párbeszéd keretében, ám egy intenzívebb upstream együttműködés az Atlanti-óceán mindkét partján tovább segítene az indokolatlan eltérések megelőzésében és az innovatív technológiák fejlesztésének előmozdításában.

Az IKT fejlesztésében sok, a közös lehetőségekkel és buktatókkal kapcsolatos munka van. Az EU-nak és az Egyesült Államoknak támogatnia kell az olyan fontos technológiák széles körben való elterjedését, mint a szélessáv, a rádiófrekvenciás azonosítás és más innovatív technológiák, amelyek hozzájárulhatnak a transzatlanti innováció és növekedés előmozdításához. Ugyanakkor törekedniük kell a technológiák hatékonyságát minden felhasználó számára csökkentő visszaélések megelőzésére, például a kéretlen levelek (spam) mennyiségének csökkentésében, és más veszélyek, mint például a kémprogramok (spyware) és egyéb rosszindulatú szoftverek (malware) elleni harchoz való hozzájárulásban történő együttműködéssel.

3.2.1.2. Világűr

Részben az exportellenőrzések miatt továbbra is az Egyesült Államoké a vezető szerep egyes specifikus – például az egyes műhold-alkatrészekkel kapcsolatos – ágazatokban. De mint azt a Galileóra vonatkozó megállapodás mutatta, van helye az egyenrangú partnerek közötti olyan vitáknak, amelyek célja a kölcsönös érdekek felmérése és kedvező környezet kialakítása az űrtudomány terén történő együttműködés és a csúcstechnológia e potenciális növekedést jelentő ágazatának kereskedelmi alkalmazása számára.

Az EU-nak és az Egyesült Államoknak két alapvető kérdéstről kell jól felépített párbeszédet kialakítani. Először is, az együttműködés előmozdításáról olyan kulcsterületeken, mint a földmegfigyelés, a műholdas helymeghatározás (Galileo, GPS), az elektronikus kommunikáció, az űrtudomány és -kutatás, és a fejlődő országok űrkutatással kapcsolatos tevékenységének támogatása. Másodsor, ezzel párhuzamosan, a jól működő transzatlanti űripari piac számára akadályt jelentő, még meglévő szabályozási korlátozások kiigazítása. Kulcsfontosságú kérdés lenne az Egyesült Államok Nemzetközi Fegyverkereskedelmi Szabályzatában (ITAR) előírt szükségtelen ellenőrzések eltörlése és az indítóberendezések nemzetközi piacának liberalizálása.

3.2.2. *Szellemi tulajdon*

A szellemi tulajdonjogok védelme az innováció, a foglalkoztatás és a verseny előmozdítása szempontjából alapvető gazdasági célkitűzése mind az EU-nak, mind az Egyesült Államoknak.

Az EU a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló 2004-es irányelvben megerősített, az ügy melletti kettős kötelezettségvállalására építve az EU-nak és az Egyesült Államoknak meg kell erősítenie az együttműködést a szellemi tulajdonjogok tiszteletben tartásának kérdésében, először saját hatáskörükben, majd bizonyos harmadik országokban a szellemi tulajdonjogi kérdések kezelése, különösen a kalózkodás és a hamisítás elleni harc érdekében tett közös erőfeszítések terén. Nagyobb általánosságban olyan alapvető jogi kérdéseket is meg kell vizsgálni, mint a szabadalmak (az „elsőként feltaláló” és az „elsőként bejegyeztető” közötti szakadék csökkentésének kreatív módjait megvizsgálva) és a műsorszórók védelme az új technológiákkal kapcsolatban. Az intenzívebb párbeszéd érdekében az Egyesült Államoknak támogatnia kell a WTO szellemi tulajdonjoggal kapcsolatos szabályainak végrehajtását és az Európai Közösség a Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) bizottságaiban való teljes jogú részvételét ott, ahol a Közösség illetékes. Szintén biztosítani kell, hogy a szellemi tulajdonjogok az elektronikus sajtóban is úgy fejlődjenek, hogy megmaradjon a tartalomszolgáltatók és fogyasztók érdekeinek hagyományos egyensúlya.

3.2.3. *Kutatás és fejlesztés*

A kutatás és fejlesztés által a versenyképesség és a gazdasági növekedés fellendítésében játszott fontos szerepének felismerése a lisszaboni menetrend középpontjában áll. Ugyanígy az EU már korábban felismerte, hogy az egymást követő keretprogramok megnyitása harmadik országbeli kutatók és kutatóintézetek számára hozzájárulhat a tudásalapú uniós gazdaság megvalósításához. 1998 óta számos tevékenységet indítottak el az EU és az Egyesült Államok közötti, tudományról és technológiáról szóló megállapodás keretében⁴ az amerikai társaságok és kutatóintézetek részvételével zajló együttműködési projektek által olyan területeken, mint az ipari nyersanyagok, fűtőanyagcellák, intelligens gyártórendszerek, biotechnológia⁵ és az éghajlatváltozás kérdései. Az e téren és más területeken megvalósuló együttműködést a majdani hetedik kutatási és fejlesztési keretprogram keretében kell megvalósítani.

Az EU-nak és az Egyesült Államoknak folytatnia kell együttműködését a kutatási együttműködés prioritási területeinek meghatározása érdekében, azért hogy:

- transzatlanti gazdasági növekedést váltson ki, új transzatlanti piacokat fejlesszen ki (pl. a hidrogén fűtőanyagcellák és a nanotechnológia számára) és megoldásokat találjon a közös szabályozási kihívásokra;

⁴ Itt meg kell említeni az Európai Atomenergia-közösség 1996-os (atommaghasadás) és 2001-es (fúziós energia) megállapodásait is.

⁵ Az 1990-ben kétoldalú konzultatív testületként felállított Európai Bizottság-Egyesült Államok biotechnológiai kutatási munkacsoport munkájának alapján.

- segítse a biztonságos gazdasági környezet létrejöttét, különösen a polgári biztonságot érintő területeken együttműködve az Egyesült Államokkal. Ez magában foglalja mind a Bizottság biztonságpolitikai kutatás területén végzett előkészítő tevékenységében (COM(2004) 72) meghatározott területeket (mint a kémiai és biológiai terrorizmus fenyegetése és a válságkezelés), mind – az ITK-ra vonatkozóan – a hálózatba kapcsolt komplex rendszerek biztonságát és megbízhatóságát és az információs társadalom technológiai (IST) program információs felépítését.

3.2.4. *Energia*

Szem előtt tartva a jelenlegi magas és ingadozó olajárakat és azt, hogy az éghajlatváltozás kérdésével foglalkozni kell, az EU-nak és az Egyesült Államoknak szorosabban kell együttműködni az energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások, továbbá a tiszta technológiák kifejlesztése (pl. a szén-dioxid elkülönítése és tárolása és más, kevés szén-dioxid felszabadítással járó technológiák) kérdéseiről való politikai párbeszéd megerősítése érdekében.

3.2.5. *Oktatás és szakképzés*

Az EU-nak és az Egyesült Államoknak folytatnia kell az együttműködést a jelenlegi, 2005 végén lejáró felsőoktatási és szakképzési megállapodás megújítása és megerősítése érdekében azzal a céllal, hogy támogassa a csereprogramokat és kidolgozza az oktatás minőségére és versenyképességére, továbbá a képzési rendszerekre, az élethosszig tartó tanuláshoz való hozzáférés mindenki számára való biztosítására és az oktatási és képzési rendszerek mindenki számára történő megnyitására vonatkozó szakpolitikai intézkedéseket. Meg kell vizsgálni a kutatástámogatás, illetve az egyetemi tanár- és diákcsere lehetőségeit azokon a területeken, amelyek hozzájárulhatnak az EU és az Egyesült Államok gazdasági kapcsolatainak elmélyítéséhez.

3.3. **Megfelelőbb és biztonságosabb határok a gördülékenyebb kereskedelmi és befektetési tevékenység érdekében**

2001. szeptember 11-e után a kormányok az egész világon új biztonsági intézkedéseket vezettek be. Az Atlanti-óceán mindkét partjának érdekelt felei kiemelték ezen intézkedések a nemzetközi kereskedelemre gyakorolt kézzelfogható hatását. A feladat tehát egyensúlyt találni a szigorúbbá vált biztonsági követelmények és a nyitott és biztonságos áru- és utasszállítás gyakorlatának folytatása között. A gördülékenyebb kereskedelem és a hatékony biztonságpolitika nem zárják ki egymást. A kereskedelem megkönnyítésére irányuló intézkedések, amelyek azonos feltételek biztosítását és az eljárások felgyorsítását célozzák az előírásokat betartó gazdasági szereplők számára, is megfelelő biztonsági szintet biztosíthatnak.

A szállításbiztonság terén a megerősített vámügyi együttműködésről szóló EU és Egyesült Államok közötti megállapodás esetében elért eredményekre támaszkodva a két félnek intenzívebbé kell tennie a viszonyosság és a kölcsönös elismerés elvén alapuló párbeszédet.

A következő kérdésekre kell különös figyelmet fordítani:

- A szállításbiztonság terén a megerősített vámügyi együttműködésről szóló, az EU és az Egyesült Államok között kötött megállapodásban lefektetett célkitűzések összességének támogatása: i) a biztonsági normák, kockázatfelmérés, ellenőrzési intézkedések és eredmények, továbbá az ipari partnerségi programok teljes viszonyossága és kölcsönös elismerése, és ii) az olyan intézkedésekkel kapcsolatos együttműködés, mint az egyablakos rendszer, az egyponthozzáférés és az e-vám, amelyeket be fognak vezetni a Közösség vámjogszabályaiba;
- A legjobb gyakorlatok kicserélése és az „engedéllyel rendelkező gazdasági szereplő” (AEO) európai uniós fogalmának megvalósításával kapcsolatos együttműködés. Az eredménynek túl kell mutatnia az AEO-fogalom és az Egyesült Államok vámügyi-kereskedelmi partnersége a terrorizmus ellen (US Customs-Trade Partnership Against Terrorism – C-TPAT) elnevezésű programmal való pusztán összeegyeztethetőségén, felkérve az Egyesült Államokat saját koncepciójának továbbgondolására, hogy az teljesen egyenértékű legyen az EU koncepciójával, és elérve a két program kölcsönös elismerését és viszonyosságát;
- Megállapodás az amerikai féllel a kettős ellenőrzések elkerüléséről, amelyek a – néha egymásnak ellentmondó – hatályos kötelező rendelkezések párhuzamos alkalmazásából adódnak. Ehelyett a kölcsönös elismerésre és viszonyosságra kell helyezni a hangsúlyt. A vámellenőrzések tekintetében tevékenyen kell törekedni az ellenőrzési standardok és intézkedések kölcsönös elismerésére és viszonyosságára;
- Az Egyesült Államokkal folytatott vita a közegészségügyi biztonságról és a bioterrorizmus elleni felkészülésről és az arra adott válaszról szóló törvény („Public Health Security and Bioterrorism Preparedness and Response Act”) végrehajtására való összpontosítása azért, hogy a törvény kereskedelemre gyakorolt hatása minimálisra csökkenjen;
- Új lendület a nemzetközi biztonsági standardok kidolgozásának, különösen az Európai Közösség és az Egyesült Államok közötti, a Vámigazgatások Világszervezete (WCO), az Nemzetközi Polgári Repülési Szervezet (ICAO) és a Nemzetközi Tengerészeti Szervezet (IMO) keretei között elfogadott biztonsági standardok érvényre juttatásával. Ennek egyik friss példája egy, a biztonsággal és a nemzetközi kereskedelem könnyebbé tételével kapcsolatos kötelező rendelkezésekről szóló kerettervezet kidolgozása a WCO fórumán, amelyet a Vámegyüttműködési Tanács 2005 júniusának végén fog elfogadni, azt követően pedig a WCO tagjai hajtják végre.
- Emellett az EU és az Egyesült Államok egyaránt érdekelt a vállalati és pénzügyi csalások, a pénzmosás, a terrorizmus finanszírozása, az adócsalás és adóelkerülés, a korrupció, illetve más pénzügyi és vállalati szabálytalanságok elleni harcban. Az EU-nak és az Egyesült Államoknak ezért az átláthatóság lehető legszigorúbb előírásainak elfogadására, az információcserére és az illetékes hatóságok közötti együttműködésre kell ösztönöznie partnereit.

Amint – 2000-ben benyújtott pályázatát követően – a Közösség teljes jogú tagja lehet a WCO-nak, jobban hozzá tud majd járulni a biztonsági kérdések területén

világméretű eredmények elérésében. Igen hasznos lenne, ha az Egyesült Államok ebből a megfontolásból támogatná e pályázatot.

4. A GAZDASÁGI CÉLOK ELÉRÉSE

Az EU által megkérdozett érdekelt körök hangsúlyozták: az EU Egyesült Államok felé irányuló múltbeli gazdasági kezdeményezései gyakran nem kapták meg az értékelhető eredményre vezető kellő ideig való fennmaradáshoz szükséges politikai figyelmet.

A Bizottság véleménye szerint a 2005-ös csúcstalálkozón a vezetőknek arra kellene utasítaniuk a tárgyalókat, hogy tegyenek meg mindent az EU és az Egyesült Államok gazdasági kapcsolatainak minőségi javulása felé tett lépés érdekében. Fel kell újítani a magas szintű politikai kötelezettségvállalásokat, beleértve a korlátozásoktól mentes transzatlanti piac érdekében való munkálkodás átfogó célkitűzésének megerősítését az EU-Egyesült Államok csúcstalálkozón.

4.1. Szakpolitikai eszköztár

A fentebb felsorolt gazdasági kezdeményezéseket előrevivő eszközök a következők:

- Egy magas szintű szabályozási együttműködési fórum felállítása, amely magában foglalja mindkét oldal csúcshintű ágazati szabályozó hatóságait, amely az EU-Egyesült Államok csúcstalálkozó előtt ül össze, és amely a csúcstalálkozón részt vevő vezetők számára éves úttervet készít megfelelő jövőbeni célkitűzésekkel és prioritásokkal. Munkája során a fórum szem előtt tartja és továbbfejleszti a megerősített upstream szabályozási együttműködés a 3.1.1. pontban tárgyalt hét kulcsfontosságú elemét, megvitatja az általános szabályozási politikákat, irányítja és kiegészítő elemekkel látja el a szabályozásról folyó jelenlegi és jövőbeli párbeszédet, továbbá felülvizsgálja az útterv végrehajtásában történő előrehaladást. A fórumnak ki kell kérnie az érdekelt körök véleményét;
- A két fél jogalkotói közötti a szabályozási együttműködésről, mint hazai szabályozási reform eljárásaik fontos külső dimenziójáról szóló párbeszéd bátorítása a szabályozási együttműködés belső akadályainak – beleértve az engedélyezési és erőforrás-problémákat – leküzdése érdekében;
- Együttműködés, adott esetben, a harmadik országok problémáinak kezelésében, vagy a kétoldalú javaslatok nemzetközi fórumokon való benyújtásával kapcsolatban;
- Kötelező érvényű ágazati megállapodások, például:
 - (a) a 3.1. pontban tárgyalt néhány gazdasági kérdés kidolgozása, beleértve a befektetések megkönnyítését, a közbeszerzéseket, a légi közlekedést, a tengeri szállítási szolgáltatásokat és a szakképesítések kölcsönös elismerését; vagy
 - (b) amennyiben az önkéntes szabályozási együttműködés nem a megfelelő eszköz valamely speciális ágazatban, különösen, ha másképp nem érhető el haladás, vagy ha a szabályozók közötti,

érvényben lévő egyetértési megállapodások elégtelennek bizonyultak a haladás eléréséhez. Az ilyen megállapodásokat megfelelő rendelkezésekkel és megfelelő források elosztásával kell támogatni, megfelelő biztosítékok mellett, amelyek garantálják, hogy azok mind nemzeti, mind nemzetközi szinten végrehajthatók legyenek. A szabályozó hatóságok kezdeményezésén alapuló ezen ágazati megállapodások nem sértik a szabályozási autonómiát.

- A szabályozási együttműködésre vonatkozó fejlesztések figyelembe vételével megfontolás tárgyává kell tenni a kötelező érvényű horizontális megközelítést a Közösség kompetenciájába tartozó területeken, amely lefedi a megerősített upstream együttműködés a 3.1.1. pontban tárgyalt hét kulcselemét. Ez tehát csak az e területeken való együttműködési és konzultációs kötelezettséget teszi kötelező érvényűvé. Nem sérti a szabályozási autonómiát azzal, hogy kötelező érvényű eredményeket vagy közös módszereket írna elő.

Szintén meg kell vizsgálni egy közös vállalati-fogyasztói-kormányzati munkacsoport létrehozásának lehetőségét a transzatlanti vállalati és fogyasztói párbeszédok együttes eredményeire alapozva.

5. AZ EU ÉS AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK KAPCSOLATAINAK ÁLTALÁNOSABB SZERKEZETE

Az EU és az Egyesült Államok gazdasági kapcsolatainak elemzésekor elkerülhetetlenül felmerül a politikai struktúrák kérdése⁶.

5.1. Új Transzatlanti Cselekvési Program (NTA) – egy független felmérés

Az NTA-t 1995-ben fogalmazták meg. A program 10. évfordulójára az Európai Bizottság független jelentést rendelt meg⁷, hogy értékelje, milyen mértékben valósultak meg a kitűzött célok, és javaslatokat tegyen a jövőre nézve.

A jelentésből kiderül, hogy az EU és az Egyesült Államok együttműködésének mérlege az 1995 óta eltelt évtizedben általánosságban jó. Az NTA legfontosabb céljai közül sok – például a Közép- és Kelet-Európával, illetve a Balkánnal kapcsolatosak – lényegében megvalósult. Az NTA intenzívebbé, rendszeresebbé és hatékonyabbá tette az EU és az Egyesült Államok közötti kapcsolatokat. Rendszeressé vált a párbeszéd a korábban kevésbé interaktív felek között. Az NTA – gyakran az EU kiterjesztett kompetenciáinak mentén – általában elég rugalmasan állt olyan új kérdések beemeléséhez, mint a belbiztonság és a terrorizmus elleni harc. A külpolitika terén szintén nőtt az együttműködés.

A jelentés ugyanakkor vegyesnek ítéli az EU és az Egyesült Államok gazdaságpolitikai kapcsolatait, a gazdasági megállapodások várakozáson aluli

⁶ Ezek jelenleg az 1990-es Transzatlanti Nyilatkozatból és az 1995-ös Új Transzatlanti Cselekvési Programból állnak.

⁷ „Az Európai Unió és az Egyesült Államok közötti kapcsolatok keretének felülvizsgálata – Egy független tanulmány”, a John Peterson professzor által vezetett tudóscsoport 2005. április 18-án benyújtott jelentése.

megvalósítását és mindkét fél esetében a fontos jogi és szabályozási szereplők bevonásának szükségességét idézve példaként. A jelentés arra a következtetésre jut, hogy az EU és az Egyesült Államok gazdaságpolitikai cselekvési tervét meg kell újítani.

A jelentés továbbá arra a következtetésre jut, hogy az EU és az Egyesült Államok közötti párbeszédéből a legmagasabb politikai és hivatali szinteken hiányzott a politikai kötelezettségvállalás, és hogy maga az EU nem talál meghallgatásra Washingtonban. Ezenfelül a jelentés feltárta, hogy az NTA-ban sokan hibákat találnak. Először is sokan azt sérelmezték, hogy a politikai kötelezettségvállalás hiánya korlátozza az NTA-t a súlyosabb problémák kezelésében. Másodsor sajnálkozásukat fejezték ki amiatt, hogy az NTA csak alacsony közérdeklődésre tarthat számot, és sokak szemében nem több, mint technokrata gyakorlat. Harmadsor panasszal illették, hogy a tényleges eredményekhez képest túl sok az eljárás, a rendszer egyre túlterheltebb a kérdésektől és hogy képtelen a fontos stratégiai kérdések prioritási sorrendjének felállítására. Végül úgy vélték, az átláthatóság hiánya miatt az EU tagállamai alig érezték magukat érintettnek, és a törvényhozókat sem sikerült bevonni, sem lehetővé tenni számukra a kapcsolatok sikeréhez való hozzájárulást.

A jelentés elismeri, hogy néhány érdekelt fél azzal érvelt, hogy az EU és az Egyesült Államok közötti átfogó partnerségi megállapodás szükséges a haladás biztosítása érdekében. Ez először fektetné szilárd szerződéses alapra az Egyesült Államokkal való kapcsolatokat. A jelentés szerint azonban az Atlanti-óceán mindkét partjának politikai köreiben alacsony egy effajta megállapodás támogatottsága. A jelentés a politikailag elérhető eredményen túlnövő várakozásokban rejlő veszélyre is figyelmeztet.

Végül a jelentés következtetése az, hogy az NTA-t általánosabb, teljesebb keretprogrammá kell bővíteni, és határozottabb politikai kötelezettségvállalást kell mozgósítani.

5.2. Az EU és az Egyesült Államok közötti kapcsolatok céljainknak megfelelő politikai profiljának megteremtése

A Bizottság úgy véli, az EU és az Egyesült Államok kapcsolatainak politikai vonatkozását el kell mélyíteni, növelni kell azok stratégiai jellegét és hatékonyságát a demokratikusabb, békésebb és gyümölcsözőbb világrendről való közös elképzelésünk valóra váltása érdekében. Az idő elérkezett. Az Egyesült Államok elnökének és külügyminiszterének nemrégiben tett brüsszeli látogatása bizonyosságát adta annak, hogy az Egyesült Államok is érdekelt az együttműködés szorosabbra fűzésében.

Ennek egyik eredménye lehet egy megújított, a közös értékeket hangsúlyozó transzatlanti nyilatkozat, amely kidolgozza az együttes fellépés prioritásait. Ez azon a felismerésen alapul, hogy az EU és az Egyesült Államok kölcsönös gazdasági egymásrautaltsága igen nagymértékű, és egyaránt le kívánják küzdeni a globális és

regionális kihívásokat⁸. Ez elmélyítheti a két fél párbeszédének politikai vonatkozásait, összhangban az EU – nem utolsósorban külpolitikai intézményi reformjának köszönhető – nemzetközi szereplőként való felemelkedésével.

Ezenfelül ismét meg kell próbálni a jogalkotók közvetlenebb bevonását az EU és az Egyesült Államok kapcsolataiba azért, hogy orvosolják az Egyesült Államok kongresszusának szerepével szembeni értetlenséget az EU, és az Európai Parlament szerepével szembeni értetlenséget az Egyesült Államok részéről. A jogalkotók párbeszédének átstrukturálását egy általánosabb törekvésbe kell illeszteni, amely arra irányul, hogy az EU és az Egyesült Államok közötti kapcsolat még nagyobb lendületet kapjon.

Az EU és az Egyesült Államok közötti kapcsolatok megújított keretének tükröznie kell az alkotmány szerződés vonatkozó előírásait, ha majd elfogadják azt.

A Bizottság tehát a következő lehetőségeket javasolja megfontolásra:

- több politikát kell vinni a kapcsolatba a jelenlegi keretprogram továbbépítése és jobbítása érdekében;
- az EU-Egyesült Államok csúcstalálkozók középpontjába a stratégiai prioritások felállítására és az előző évek célkitűzései végrehajtásában elért előrehaladás felmérését kell állítani.
- tárgyalni kell a politika prioritásainak megvalósítására irányuló új közös cselekvési tervről, és azt fel kell frissíteni az éves EU-Egyesült Államok csúcstalálkozón;
- fórumot kell létrehozni a mindkét fél érdeklődésére számot tartó makrogazdasági témák megvitatására;
- a transzatlanti jogalkotói párbeszéd (amely az Európai Parlament és az amerikai kongresszus két házának képviselőiből áll) intenzívebbé tétele, első lépésként egy teljes jogú „transzatlanti közgyűlés” felé⁹. E párbeszéd feladatának a jelenleginél jobb megértésén fog alapulni, beleértve a 4.1. pontban tárgyalt szabályozási kérdéseket. A következőkről lehet szó:

- (c) együttműködés kiépítése a transzatlanti jogalkotói párbeszéd és az NTA-párbeszéd közötti együttműködés kialakítása választott

⁸ Hasonló gondolatot fogalmazott meg John F. Kennedy elnök 1962. július 4-én, Philadelphiában elmondott beszédében: „...az Egyesült Államok készen áll a Kölcsönös Egymásrautaltsági Nyilatkozat (Declaration of Interdependence) megalkotására, ... az egyesült Európával készek vagyunk megvitatni egy kézzelfogható atlanti partnerség kialakításának útjait és módjait, amely kölcsönösen előnyös partnerség az Európában most kovácsoló új egyesülés és az itt immár 175 éve alapított, régi amerikai unió között. Mindez nem fog egy éven belül teljesülni, de tudja meg a világ: ezt a célt tűztük ki magunk elé.”

⁹ E tekintetben az Európai Parlament a transzatlanti kapcsolatokról szóló, 2005. január 13-i állásfoglalása kinyilvánította: a Parlament „úgy ítéli meg, hogy a transzatlanti törvényhozói párbeszédet teljességében aktivizálni kell, hogy a két oldal között azonnal be kell vezetni egy korai előrejelző rendszert, és hogy a parlamentek között már meglévő csereprogramokat fokozatosan valódi 'transzatlanti közgyűléssé' kell átalakítani”.

megfelelő szakpolitikai területekben jártas képviselők részvételével és a találkozók koordinálásával;

- (d) az Európai Parlament és az amerikai kongresszus ösztönözése arra, hogy i) indítsanak új, közösen megalapozott csereprogramokat a jogalkotók számára, és ii) hozzanak létre egy kis és hatékony titkárságot a transzatlanti jogalkotói párbeszéd számára;
 - (e) egy, az amerikai kongresszus tagjai számára létrehozott uniós kutatócsoport szponzorálása, amelynek a Bizottság washingtoni delegációja ad helyet;
 - (f) az EU-Egyesült Államok csúcstalálkozók előtt jogalkotói csúcstalálkozók tartása;
- a két fél társadalmi csoportjai közötti párbeszéd segítése, beleértve az ipari kapcsolatok vonatkozásában tartott háromoldalú konferenciát;
 - az EU és az Egyesült Államok civil társadalmi, tudományos körei és más hivatásokat gyakorló személyei közötti párbeszéd felfrissítése;
 - a csereprogramok kiterjesztése.

A Bizottság tervezi továbbá, hogy a tagállamok közreműködésével kampányt indít az Egyesült Államokban annak tudatosítására, mi is az EU és tevékenysége.

6. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS AJÁNLÁSOK

A fent javasolt kezdeményezések célja egy első összefüggő intézkedéscsomag megalkotása közös, előremutató stratégia létrehozására, amely megsokszorozná az EU és az Egyesült Államok közötti gazdasági partnerség kereteiben tett erőfeszítéseket a korlátozásoktól mentes piacért, és megerősítené az EU és az Egyesült Államok közötti kapcsolatok általánosabb kereteit. Ezzel egy időben azonban az EU-nak és az Egyesült Államoknak fel kell ismernie – a lisszaboni menetrend felújításakor az EU által alkalmazott szellemben – hogy az 1998-as Transzatlanti Gazdasági Partnerségben javasolt cselekvéseknek alig kevesebb mint a fele valósult meg mostanra. Az együttműködés és a politikai és vezető tisztviselői szinten történő rendszeres, éber prioritás-kitűzés és -ellenőrzés – beleértve az éves csúcstalálkozóhoz való állandó kapcsolatot – kell, hogy legyen minden új kezdeményezés alapja. Az új ötletek elindításakor a fegyelemnek és a realizmusnak egyaránt szerepet kell játszania.

A Bizottság javasolja:

- hogy a Bizottság e közlemény alapján és a fenti javaslatok mentén haladva dolgozzon ki az Egyesült Államokkal közös stratégiát az EU-Egyesült Államok gazdasági partnerség megerősítéséről nyilatkozat formájában a 2005-ös EU-Egyesült Államok csúcstalálkozóra. E nyilatkozat:

- (a) a lehető legpontosabban meghatározná a korlátozásoktól mentes piacért való, az EU és az Egyesült Államok közötti partnerség minőségi javításában szerepet játszó célkitűzéseket és ágazatokat;
 - (b) utasítaná mindkét fél vonatkozó ágazatainak illetékes tárgyalóit, hogy hat hónapon belül vázoljanak fel menetrenddel ellátott végrehajtási terveket az e közleményben leírt célkitűzések lehető legteljesebb megvalósítása érdekében, arányosan ötvözve a nem kötelező érvényű és a kötelező érvényű megközelítéseket;
- Az 5. fejezetben tárgyalt, az EU és az Egyesült Államok közötti kapcsolatok átfogó keretprogramjának megerősítésére irányuló lehetőségek felkutatását a 2005-ös EU-Egyesült Államok csúcstalálkozóra, és ha mindkét fél alkalmasnak találja, javaslat kidolgozását a vezetők számára a 2006-os EU-Egyesült Államok csúcstalálkozóra.

HATÁSVIZSGÁLAT

A JAVASLAT CÍME

A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek és a Gazdasági és Szociális Bizottságnak: „Az EU és az Egyesült Államok közötti partnerség 21. századi megerősítéséről”

A DOKUMENTUM HIVATKOZÁSI SZÁMA

1. MELYEK A JAVASLAT ÁLTAL EREDMÉNYEZETT VÁRHATÓ HATÁSOK?

1.1 *Gazdasági hatások*

A Bizottság a transzatlanti gazdasági partnerség megerősítésére irányuló kezdeményezésének középpontjában a pozitív gazdasági hatások kiváltása fekszik.

A javaslat várhatóan élénkíti az EU-n belüli gazdasági növekedést. A korlátozások csökkentése az Atlanti-óceán mindkét partján a kereskedelmi, befektetési és beszerzési lehetőségek számának növekedéséhez fog vezetni. Ezen akadályok felszámolása hozzá fog járulni az áruk és szolgáltatások hatékonyabb termeléséhez Európán belül, és maga után fogja vonni az intenzívebb gazdaságok előnyeit. Ezenfelül elérhető a különböző – a kereskedelem szempontjából ma akadályt jelentő – standardok kölcsönös elismerése, sőt, harmonizációja, ami a vállalatok számára kedvező költséghatással járna.

Az Egyesült Államokkal való megerősített együttműködés a kutatás és fejlesztés terén fontos hozzájárulást fog jelenteni az innováció ösztönzéséhez. Az olyan ágazatokban, ahol új transzatlanti – sőt, világ- – piacok lehetősége rejlik (pl. a hidrogén fűtőanyagcella-technológiák) a közös kutatás elő fogja mozdítani az új technológia kifejlesztését. Ezenfelül a szellemi tulajdonjogok területén tervezett munka a jobb szellemi tulajdonjog-védelem lehetőségét rejti magában, ösztönözve kutatások végzését az innovatív termékek és eljárások kifejlesztése érdekében.

1.2 *Környezeti hatások*

A környezetvédelmi szervezetek képviselőit felkérték, hogy vegyenek részt az érdekelt felek konzultációs folyamatában. Ugyanakkor, mivel a tervezett szakpolitikai intézkedések még mindig eléggé általánosak, és közelebbről meghatározott javaslatokká kellene formálni azokat, a lehetséges környezeti hatásokra vonatkozó konkrét ügyeket egy későbbi szakaszban kellene tárgyalni. Ebben a helyzetben is ki lehet azonban jelenteni, hogy a javasolt közlemény környezetre gyakorolt hatásai várhatóan korlátozott számúak és összességükben pozitívak lesznek. A kereskedelmi korlátozások az EU és az Egyesült Államok közötti partnerségből esetleg fakadó csökkentése és az ebből következő gazdasági növekedés előmozdíthatja a természetes erőforrások használatának hatékonyságát. Az esetleges aránytartó hatás, azaz a gazdasági növekedéshez kötődő források gyakoribb felhasználása kevésbé lesz jelentős, és azt mindkét fél enyhíteni fogja, hiszen megvan a lehetőségük és a szabályozási keretük az ilyen hatások kezeléséhez.

Ezenfelül a partnerség segíteni fogja az EU és az Egyesült Államok kereskedelmi politikáinak jobb összehangolását a környezetvédelem és a fogyasztói egészségvédelem olyan alapvető területein, mint például az egészségügyi és növényegészségügyi politika, kereskedelem és környezet.

Abban az esetben, ha a politika javasolt lehetőségei kötelező erejű kötelezettségvállalásokhoz vagy jogszabályjavaslatokhoz vezetnének – a hatásvizsgálatról szóló COM/2002/0276 végleges közleménnyel összhangban – átfogó környezetvédelmi hatásvizsgálatot kell végezni.

1.3 Társadalmi hatások

Amilyen mértékben a kereskedelmi és befektetési korlátozások csökkentése segíti a gazdasági növekedést, olyan mértékben gyakorol várhatóan pozitív hatást a javaslat a *foglalkoztatásra*. Ami a *béreket* illeti, meg kell említeni, hogy a transzatlanti kontextusban nem megalapozottak a félelmek, miszerint a piacok nyitottsága lenyomná a béreket, hiszen a bérek szintje hasonló.

Megjegyzendő, hogy a javaslat egyik kifejezett célja a transzatlanti együttműködés az *egészségügyi és biztonsági standardok* terén való erősítése. A megnövekedett átláthatóság és a jobb fogyasztóvédelem az európai fogyasztók javát fogja szolgálni. Ugyanakkor mindkét oldal megtartja teljes szabályozási autonómiáját.

A közleményben kifejtett javaslatokban nincs olyasmi, ami alááshatná a szociális modellt.

1.4 Hatás a harmadik országokra és a nemzetközi kapcsolatokra

A harmadik országokra gyakorolt hatás lényegében három területen bontakozhat ki: i) az EU és az Egyesült Államok közös erőfeszítései a szellemi tulajdonjog védelmének előmozdításában, ii) a globális távközlési standardok előmozdítása és független távközlési szabályozó hatóságok bevezetése harmadik országokban, iii) az EU és az Egyesült Államok közös erőfeszítései a standardok felállításáról *világfórumokon*.

A Bizottság javaslata nem érinti az EU WTO-kötelezettségeit. A javasolt kezdeményezések összeegyeztethetők a WTO-szabályokkal és kiegészítik azokat. A WTO a kereskedelem technikai akadályairól szóló (TBT-) megállapodás lehetővé teszi az EU számára, hogy kölcsönös elismerési megállapodásokat kössön és egyenértékűnek fogadja el más országok technikai szabályozását.

2. HOGYAN KELL ELLENŐRIZNI ÉS ÉRTÉKELNI A JAVASLAT EREDMÉNYEIT ÉS HATÁSAIT A VÉGREHAJTÁS UTÁN?

A Bizottság közös stratégia kialakítását javasolja az EU és az Egyesült Államok közötti gazdasági partnerség megerősítésére, amely arra utasítaná mindkét oldalt a vonatkozó ágazatokban illetékes tárgyaló feleket, hogy a lehető leghamarabb készítsenek végrehajtási terveket az e közleményben leírt célkitűzések lehető legteljesebb megvalósítása érdekében. Ugyancsak utasítja a tárgyalókat, hogy dolgozzanak ki egy kötelező érvényű gazdasági partnerségi megállapodást. A

végrehajtás ellenőrzését a meglévő és az esetlegesen javasolt új párbeszédstruktúrák segítségével kell megvalósítani.

3. AZ ÉRDEKELT FELEK KONZULTÁCIÓJA

3.1 Mely érdekelt felek véleményét kérték ki, és ez milyen eredményekkel járt?

A 2004-es csúcstalálkozón meghatározott menetrendet követve az EU (és az Egyesült Államok) érdekelt feleit felkérték, hogy fejték ki véleményüket arról, hogyan kell jobbra tenni az Egyesült Államokkal való gazdasági partnerséget. 2004. szeptember 30-án kérdőívek segítségével végzett nyilvános konzultációt indítottak. Az üzleti köröket, a környezetvédelmi és fogyasztóvédelmi szervezeteket, a szakszervezeteket és más, érdekelt csoportokat és magánszemélyeket felkérték, hogy fejték ki álláspontjukat az egymás piacain való kereskedelmi és befektetési tevékenység során tapasztalt akadályokról és az Európai Unió és az Egyesült Államok közötti jövőbeni kereskedelmi és gazdasági kapcsolatokról.

A kérdőívet a „Your Voice in Europe” (Az ön hangja Európában) internetes oldalon tették közzé, és 2004. december 31-ig volt elérhető. Ide mintegy 100 komoly és konstruktív hozzászólás érkezett. A hozzájárulások az érdekelt felek széles köréből érkeztek. Az ebbe beleegyező érdekelt felek hozzájárulásai felkerültek az internetre.

Az érdekelt felek a Brüsszelben 2004. október 22-én és 2005. március 7-én tartott konferenciákon is kifejthették álláspontjukat.

3.2 A konzultáció minimumkövetelményeinek való megfelelés

A Bizottság biztosította, hogy az érdekelt feleknek legyen lehetősége kifejezni véleményüket a transzatlanti gazdasági kapcsolatok élénkítésének kérdéséről. Az összes érdekelt fél a két konferenciára való meghívásával és a kérdőívek kitöltésével a Bizottság biztosította, hogy a konzultációs folyamatban minden érdeket kellőképpen figyelembe vegyenek. A Bizottság arról is gondoskodott, hogy a távoli határidők elegendő időt biztosítsanak az érdekelt felek számára válaszaik megfogalmazására. Végül, a vonatkozó információk nyilvánosságra hozatalával eleget tettek a Bizottság a nyilvánosságra hozatalra és visszajelzésekre vonatkozó követelményeinek.